

Propovijed na završetku Euharistijskog kongresa u Začretju, 1. rujna 1940.

Čovjeku nema života bez Boga

Kad je ono napasnik u pustinji pristupio Kristu da ga kuša, prvo čime ga je nastojao slomiti, bio je pokušaj s kruhom: »Ako si Sin Božji, kaži da ovo kamenje postane hljebom!« A Krist mu odgovori: »Pisano je, ne živi čovjek samo o hljebu, nego o svakoj riječi, koja izlazi iz ustiju Božjih!« (Mt 4, 4)

Mi živimo u doba, kad je nevidljiva kriza zahvatila čitav svijet. Ponestaje pomalo različitih sirovina, ponestaje odijela, ponestaje hrane, i tko zna, nije li sve ovo, da se poslužim riječima Svetoga Pisma, tekar »početak nevolja« (Mt 24, 8). Ove teške prilike u svijetu spretno izrabljuju najveći lašci, što ih je vidio svijet, komunisti, da ruju po čitavom svijetu, govoreći neupućenima, kao da će oni spasiti čovječanstvo. Preko groba, kažu oni, ionako nema ništa, pa je dovoljno, ako dademo ljudima kruha.

Osjećamo sada i u našoj domovini pojačanu propagandu, da nekim ljudima narinu svoj nauk, ne zato da im pomognu, nego zato, da se dočepaju vlasti. Ali krvavo i gorko iskustvo katoličke Španjolske i drugih katoličkih zemalja traži od nas, da kao pastiri duša govorimo svome narodu istinu. Mi nećemo, da naš hrvatski narod doživi pod njihovom krvavom knutom smrt, nego hoćemo da i dalje živi i ispunji zadaću, koju mu je namijenila Providnost Božja u ovom dijelu Europe.

A da taj naš narod uzmogne živjeti, nije dovoljno da ima samo kruha, nego mu treba nešto više. Za vola je dosta, da ima sijena i vode, jer nema duše. Za konja je dosta ako ima slame, zobi i vode, jer nema duše. Ali za čovjeka, koji ima razumnu dušu, potrebno je nešto više, jer vi dobro osjećate, da niste i ne možete biti isto što i vaš konj ili vol. Da čovjek uzmogne živjeti, potrebno mu je 1. kruha, stana i odijela, da sačuva život tijela; 2. istine, dobrote i ljepote, da sačuva život duše; 3. slobode, pravde i ljubavi, da provodi život dostojan društvenog bića kao što je čovjek.

Svega toga ne može komunizam dati čovjeku, i zato je lažan kad tvrdi, da će on spasiti svijet.

Čovjeku je, rekao sam, potreban kruh, da sačuva život tijela. Vi i sami znadete, da ne možete tri dana kopati i kositi, a da ne okusite ni malo hrane, jer ćete klonuti od slabosti. To vidi svaki pametan čovjek, i zato su lašci komunisti kad tvrde, da Katolička crkva samo obećaje raj preko groba, a za sirotinju je nije briga. Istina je, Crkva se u prvom redu brine za dušu, jer je to njezina od Boga povjerena zadaća, i jer je duša vrednija od tijela, a brigu za materijalno stanje prepušta drugoj vlasti, koju je Bog za to postavio, to jest svjetovnoj vlasti, da se skrbi, da pučanstvo ne trpi glad.

Ako svjetovna vlast toga ne čini, ne može se zato kriviti Crkva. Ipak, kraj svega toga nije Crkva katolička nikada zanemarila brige za materijalni boljitak čovjeka, i stvorila je više i boljih institucija u tu svrhu nego su ih svi komunisti ikad stvorili i nego ih uopće znadu stvoriti, jer oni znadu dobro samo dvije stvari, ubijati i razarati. A vi znadete da se kruh stječe znojem i trudom u poštenom radu, a ne razaranjem i rušenjem postojećeg poretka. Crkva je katolička vazda slijedila primjer svoga Božanskog Utemeljitelja Krista, koji je rekao: »Žao mi je naroda« (Mt 15, 32), i brinula se koliko je mogla kroz sva stoljeća, da pomogne i u materijalnom pogledu čovječanstvu. Ako su zaboravili komunisti, mi nismo zaboravili, kako i koliko je Katolička crkva pomogla umirućoj od gladi ruskoj djeci, prije nekih dvadeset godina, kad je boljševizam pretvorio bogatu Rusiju u besplodnu pustinju i ruševinu.

I mi dakle kažemo, da je čovjeku potreban kruh, da sačuva život tijela, i Crkva katolička više je učinila u

tom cilju za čovjeka nego svi komunistički brbljavci i lašci. Ali mi idemo dalje i kažemo: nije istina, da je čovjeku potreban samo kruh, kako uče komunisti, nego mu je potrebno istine, dobrote i ljepote, da mu ne uquine duša. Toga mu pak ne može pružiti komunizam, jer znate i sami, da nitko ne daje ono, čega sam nema. Komunizam je inkarnirana, utjelovljena laž. On znade samo za materiju, a kukuruzom i pšenicom ne može se nasititi neumrli ljudski duh.

Nasititi čovječju dušu može samo Onaj, koji je rekao: »Ja sam put, istina i život!« (Iv 14,6) Kušajte izvaditi ribu iz vode i metnuti je na pijesak. Dali joj vi hrane koliko hoćete, ona će se nemirno i bolno bacati na sve strane. Ako je brzo pustite opet u vodu, veselo će otplivati. Ako je pak dulje zadržite na pijesku, ona će se nekoliko puta prebaciti i neminovna poginuti. A poginut će zato, jer je stvorena da živi u vodi, a ne na pijesku. Tako je i čovjek stvoren da živi za Boga, ili će neminovna poginuti. On se doduše može bez Boga bacati amo tamo i napuhavati, kao da je sam sebi dovoljan, ali će konačno stradati, i to neminovno stradati, baš kao i riba izvan vode. Ribi nema života bez vode. Čovjeku pak nema života bez istine, dobrote i ljepote, a to je Bog!

Iz tog izvire i ono treće, što je potrebno čovjeku na zemlji kao društvenom biću, to jest treba mu slobode, pravde i ljubavi. Morao bi biti na obadva oka slijep, koji ne bi vidio, da čovjek nije sam na ovom svijetu i nije sam sebi dovoljan, nego je nužno upućen na druge ljude. Kad dijete dođe na svijet, nužno je upućeno na oca i majku. Radnik je upućen na poslodavca, poslodavac na radnika, gospodar na slugu, sluga na gospodara, vojnik na zapovjednika, zapovjednik na vojnika, jedan stalež na drugi. Među svima tima mora da vlada pravi odnos, pravi red utemeljen na pravdi.

Dijete ne može živjeti bez oca i majke, koji se za njega muče i trude. Zar nije dakle razumno, da se oni pokoravaju roditeljima i poštuju ih? I Bog zapovijeda: »Poštuj oca i majku da dugo živiš i da ti dobro bude na zemlji!«^[83] A komunisti uče od najranijih dana djecu i mladež, da se nisu dužna pokoravati roditeljima, kao što smo imali prilike čitati i kod nas u knjižnicama, što su ih izdali za mladež. Zar ne vidite da su komunisti zločinci, koji potkapaju temelj svakom urednom ljudskom životu na zemlji? Vi vrlo dobro znadete, da je za roditeljski život potreba, da muž bude vjeran svojoj ženi, a žena svome mužu. A komunisti uče da to nije potrebno, nego mogu jedan i drugi živjeti s kim hoće. To oni zovu slobodnom ljubavi, a poštenu ljude zabranjenom nepodopštinom.

Vi vrlo dobro znadete, da ne bi bilo pravo, da se trudite i mučite sijaanjem, okapanjem i ogrtanjem kukuruza na svojoj njivi i trudite dan za danom u svom vinogradu, a onda dođe netko treći i bez vaše volje, ili bolje, protiv vaše volje odnese vam ne samo kukuruz i grožđe, nego i polje i vinograd i kaže, da to nije vaše, nego njegovo. Vi znate, da se to zove razbojstvo. A ipak komunisti to uče. Ne odmah, kad dođu u koje selo, jer znadu, da bi ih protjerali toljagom i motikom, da takvo nešto od vas traže, nego obećavaju najprije kule u zraku, a kad im svijet povjeruje i pusti ih na vlast, onda mu otmu sve i učine ga državnim robom, koji mora da radi i tegli koliko hoće vođe koji su se dočepali vlasti, a prima toliko koliko se vođama sviđi.

A pokuša li se samo malo usprotiviti, jao njemu! Ako mu već ne oduzmu odmah život, teška robija sigurno mu neće uzmanjkati! U njihovom naime carstvu nema mjesta slobodi. A vi znate, da je čovjeku potrebna sloboda, kakva se pristoji razumnom stvoru, jer ga je Bog stvorio takva. Ne velika anarhija, gdje svatko radi što hoće, nego sloboda, gdje jedan poštiva drugog prema onoj: »Što ne ćeš da tebi drugi čini, ne čini ni ti drugome!«^[84] A komunizam i sloboda, to su dvije stvari koje se među sobom

isključuju.

Vi ste već sigurno čuli o tobožnjem komunističkom raj u nekim zemljama, kao recimo na istoku Evrope. Samo je čudna stvar, da nikoga ne puštaju u taj raj, da ga slobodno pogleda bez pratnje policije i tajnih agenata za petama, i prouči na licu mjesta, da li je to tako kako oni pričaju. I što je još zanimljivije, nikoga ne puštaju iz tog raja, da slobodno ode kuda ga je volja, i da vidi kako žive ljudi drugdje, gdje ne vladaju komunisti. Ne treba mnogo pameti, da vidite, da tu nešto nije u redu, kad se znade, da se svaki čovjek ponosi, ako ima nešto lijepa i dobra, da može drugome pokazati.

A gdje nema traga slobodi i pravdi, kao što u komunizmu, tamo će jedva biti mjesta ljubavi prema potčinjenima i pretpostavljenima i ravnima. A gdje nema ljubavi, tamo je gotov pakao. Iz svega toga vidite kako mora budno paziti naš hrvatski narod, da mu se ova kuga ne uvuče u kuću, jer ona znači propast za svaki narod.

Pa kao što god i nauk komunizma znači negaciju dostojnog ljudskog života na zemlji, da i ne govorim o vječnosti, tako je i divni nauk Isusa Krista beskrajni izvor sreće i blagostanja na ovome svijetu, da završi u blaženoj vječnosti. Jer ne živi čovjek samo o kori kruha, nego o svakoj riječi, koja izlazi iz ustiju Božijih! I zato na sva vabila, kojima nas hoće odvratiti od Krista, odgovaramo isto što i sveti Petar apostol: »Gospodine, kamo ćemo ići od Tebe, kad Ti jedini imaš riječ vječnoga života!« [\[85\]](#)

Katolički list, 5. rujna 1940., br. 36., str. 426–427.

IZVOR: BATELJA, Juraj (prir.) Blaženi Alojzije Stepinac: Propovijedi, poruke, govori 1934. – 1940., Postulatura blaženog Alojzija Stepinca, Zagreb, 2000., str. 443.–446.
